

Obrazloženje prijedloga odluke Prosudbenoga povjerenstva *Književne nagrade Drago Gervais za 2019. godinu*

Povjerenstvo u sastavu Aleksandar Mijatović, Ivica Prtenjača, Vlado Simcich, Milorad Stojević i Darija Žilić primilo je 14. lipnja 2019. godine 60 rukopisa u konkurenciji za nagradu za najbolje neobjavljeno književno djelo te 7 prijedloga tiskanih knjiga za nagradu za najbolje objavljeno književno djelo na nekome od idioma čakavskog narječja, objavljeno u protekle dvije godine (2017. i 2018.).

Nakon razmatranja neobjavljenih rukopisa i objavljenih knjiga koji su ušli u uži izbor nagrade **odlučeno je da se za Književnu nagradu Drago Gervais za 2019. godinu:**

- a) **u kategoriji neobjavljenog rukopisa predloži zbirka pjesama pod naslovom *Kosine*.**

Rukopis je poslan pod šifrom cho8138. Nakon proglašenja pobjedničkog rukopisa, otvaranjem koverta sa šifrom utvrđeno je da je autor nagrađenog rukopisa Branimir Dropuljić iz Zagreba.

- b) **u kategoriji najboljeg objavljenog književnog djela na nekom od idioma čakavskoga narječja hrvatskoga jezika predlaže se zbirka pjesama Marije Trinajstić *Cimbuja*, Viškovo: Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“, 2018.**

- a) **Obrazloženje prijedloga zbirke pjesama *Kosine* za nagradu Drago Gervais u kategoriji neobjavljenoga rukopisa**

Prosudbeno povjerenstvo 27. kolovoza 2019. godine u uži je izbor uvrstilo 6 rukopisa proze, 4 rukopisa poezije i na sastanku 11. rujna 2019. godine donijelo odluku da se u kategoriji neobjavljenoga rukopisa nagrada Drago Gervais dodijeli rukopisu pod naslovom *Kosine*.

U prosudbenom postupku Povjerenstvo se rukovalo kriterijima utvrđenim u postupcima u ciklusima nagrade 2015. i 2017. godine. Prvi je kriterij književni. Odnosi se na specifične poetičke i estetičke zakonitosti oblikovanja književnog izričaja. U sklopu prvog

kriterija uzimali su se u obzir formalni i sadržajni elementi proze (motiv, fabula, siže, tema, ideja, zaplet) i poezije (metar, ritam, stih, motiv, asocijativni sklopovi, figure). Drugi je kriterij izvanknjiževni. Odnosi se na recepciju rukopisa, raspon čitateljske publike kojoj bi djelo bilo upućeno i namijenjeno, potvrđivanje i učvršćivanje renomea nagrade Drago Gervais, snaženje njezinog nacionalnog utjecaja i odgovor nagrade na aktualna društvena kretanja. U završnom koraku prosuđivanja u odnos se dovode ta dva kriterija, uz puno uvažavanje specifičnih zakonitosti književnog i izvanknjiževnog polja.

U završnom postupku, Povjerenstvo je raspravljalo o rukopisu *Kosine* i rukopisu proze *Balkanski seronja* (šifra: Putnik). Povjerenstvo je bilo suglasno da provokativnost i lucidnost rukopisa *Balkanski seronja* doprinosi izvanknjiževnim efektima Književne nagrade Drago Gervais, njezinom angažmanu u suvremenu političku i društvenu situaciju. No, zaključeno je da ta izvedbena izazovnost rukopisa nema svoje korelat u književnim mjerilima. Poetska svojstva *Balkanskog seronje* podređena su izazivanju šoka. Npr. sve u rukopisu *Balkanski seronja* robuje realiziranju osnovne metafore istovremene 'izmetnutosti' Balkana iz civilizacijskih krugova Zapada i Istoka.

Rukopis *Kosine*, međutim, upravo razbija predrasudu o komornosti i klaustrificiranosti poezije koja se suzdržava od svakoga angažmana, otupljujući autokontekstualizacijom svoju kritičku oštricu. Time bi se zanemarilo da lirski iskazi nemaju ulogu stvaranja fikcionalne stvarnosti, već upućuju na samu aktualnost, potičući njezino drugačije viđenje i razumijevanje. Ta obredno-izvedbena dimenzija poezije kida njezine iskaze iz uhodanih, uvriježenih odnosa prema stvarnosti te navodi i uvjerava da se usvoji suprotstavljenost i sukobljenost njezinih različitih inačica. U ovoj obredno-izvedbenoj ulozi poezije mogu se tražiti dodiri linija književnog i izvanknjiževnog polja te je Prosudbeno povjerenstvo u zaključilo da su *Kosine* u tome odnijele prevagu pred proznim rukopisom *Balkanski seronja*. Drugim riječima, dok *Balkanski seronja* stavlja tvorbu svoje poetike u službu izmamljivanja izvanknjiževnog šoka, u *Kosinama* se on izvodi iz napora da se stvori izdvojeni pjesnički izričaj.

U suvremenom hrvatskom pjesništvu to nije nova situacija budući da se ona temelji na premještanju težišta poetskog čina s usmjerenosti na sam jezik, ne bi li ga se time istrglo iz postojećih veza označavanja, na oblikovanje nove stvarnosti od rezonirajućih krhotina različitih upotrebnih situacija. Ako se u prvom slučaju subjekt doživljava izdvaja postajući subjekt iskazivanja, u ovom drugom slučaju nositelj pjesničkog iskaza polazi od uronjenosti u mnoštveni žamor raznolikih društvenih glasova. Pjesnički iskaz se više ne gradi oko svoje

navodne samosvojnosti, zatvorene u vlastitu izražajnost, već upravo iz ovisnosti o već zatečenim značenjskim položajima, ulogama i slojevima. Pjesnik, kao i njegovi svakodnevni suputnici i suobitavatelji u situaciji je neopozive prizvanosti u već zadane doživljajne i iskazne situacije svakodnevice ispresijecane navikama i obrascima. Po jednom davnom Baudelaireovom naputku, pjesnik svoju stvaralačku samoću ne može izboriti izdvajanjem iz mnoštva, već jedino usred njega. U *Kosinama* gotovo da nema pjesme u kojoj se ne tematizira nemogućnost bezostatnog odvajanja iskaza od doživljaja, gdje je svako osamostaljivanje pjesničkog iskaza ujedno njegova nova ovisnost, svaka autokontekstualizacija uvijek već upletena u novi kontekst.

Naprimjer, u pjesmi „Sobe“ stvaralački prostor zamišlja se kao zatvorena soba koja se upravo zato ne može napučiti pjesničkom tvorevinom. Taj se prostor mora otvoriti „materijalnim prozorom“ u svakodnevni svijet. U potpuno zatvorenom stvaralačkom činu nije vidljivo iz čega je to pjesnik istrgnut i izdvojenom. Jedino u njegovom pogledu kroz „materijalni prozor“ ta nevidljivost pjesnika postaje omogućena time što drugi ne razabiru njegov stvaralački čin, brišući razliku prema drugim djelatnostima. Slično u pjesmi „Lice“ svjetina opipava pjesnikovo lice, on ga nastoji vidjeti u njihovom opipu. Potom se u neposrednost opipa uvodi razmak iz kojega se pomalja lice. U pjesmi „Heterogeno“ stvaralački čin se zamišlja kao uranjanje vrećice čaja u toplu vodu. Iako crvenilo vode ovisi o njoj ona opet postaje crvena, kao što samorazumljivost sivila ptice, u istoimenoj pjesmi, traži uvijek novo razumijevanje. U pjesmama „O Siriji“ i „Anđeli“ to se istovremeno izjalovljenje autotematizacije (opredmećenja pjesme) i tematizacije (opredmećenja kroz pjesmu) očituje u neuspjehu da pjesma zahvati ratno razaranje i njegove užase a da sama ostane neokrznuta. Ali nije naprosto riječ o tome da bi se pjesma trebala žrtvovati u ime tuđe žrtve, već upravo prihvatiti da nastaje iz rascjepa između doživljaja i iskaza. Pjesma u jednoj vrsti asinkronog simultaniteta žrtvuje sebe i/ili žrtvuje svoj predmet.

S obzirom na sve ovo, zaključeno je da rukopis *Kosine* doseže navedene književne i izvanknjiževne kriterije, stoga predlažemo da mu se dodijeli Književna nagrada Drago Gervais u kategoriji neobjavljenog djela.

b) Obrazloženje prijedloga *Cimbuja* autorice Marije Trinajstić za nagradu u kategoriji najboljeg objavljenog književnog djela na nekom od idioma čakavskog narječja.

Cimbuja je pjesnička zbirka opatijske pjesnikinje Marije Trinajstić (1944). Zbirka je opremljena predgovorom Jasne Gržinić i bio-bibliografskom bilješkom o autorici. Zbirka je podijeljena na cikluse nejednake duljine: „Kamik cvate“, „Nemoj mi zamerit“, „Na križišću“, „Jubavni senjali“, „Lungomare“, „Zviri i piri“. Dio pjesama je akcentuiran.

Pjesme su u vezanom i slobodnom stihu, a različita metrička, ritmička versifikacijska rješenja upućuju na gipkost, elastičnost ovog čakavskog podsustava govora. Evokacijom širokog spektra duševnih stanja, ambijenta, ugođaja, razvojem smjele metaforike, tvorbom asocijativnih nizova, autorica istražuje značenjske i stilske mogućnosti liburnijske čakavštine. Zvukovno-značenjski razglobljeni ili iščašeni sklop gradi se iz neusklađene istovremenosti zvukovnih bliskosti i značenjskih suprotnosti.

Zvukovna i značenjska razuđenost postaju mjesto razdvajanja i spajanja doživljajne i iskazne razine lirskog subjekta. Naslov *Cimbuja* postaje tako krovni motiv koji jednako obuhvaća predmet pjesama i same pjesme kao predmet. Oblikuje se pjesnik-kazivač koji se s jedne strane nastoji ukorijeniti u tradiciju Črnje, Kompanjeta, Gervaisa, Ivana Matetića Ronjgova, i otisnuti u iskorijenjenost virtualne stvarnosti. U čakavski leksik koji je navodno zaustavljen u vremenu, autorica uvodi riječi kao što su 'Internet', 'laptop', 'novi milenij'.

Nije riječ naprosto o njihanju između staroga i novoga, tradicionalnog i modernog, ukorijenjenosti i iskorijenjenosti, domaćeg i stranog, jezika i dijalekta. Pjesnički čin nastoji se zadržati, odgoditi zaustavljanje na jednom od suprotstavljenih krajeva u prostoru između njih. Smještanje u tom međuprostoru pokreta njihanja može se naći u brojnim stihovima zbirke: „(...) i tako ot//nikudar nikamor“. Npr. kada se odjednom gubi tlo pod nogama „(...) i onputa ćutin//kako padan//prez frmat se//padan padan (...)“, kao besciljno lutanje u kojem povratak na isto mjesto stvara dojam nepomičnosti („(...) šaplastin tako//od zgora do zdola//ot niš do niš//i nazada (...)“), pjesnička hiperbola („(...) a kada šuma preko mane pasa//z koreni ću zilest//jača ot nje) ne bi li se odbacilo da „(...) život dura//va zlatnen okrate“.

Otuđivanje, izmještanje iz doživljajne prisnosti, danosti ognjišta postaje pretpostavka pjesničkog iskaza. On se oslobađa glasova koji određuju prelazak mosta. Umjesto mosta, treba otkriti prazninu koja odbija biti mjesto prekobrojnog: „(...) kada utihnu//hodit ću prema dihe//popela od tamijana//i znova prit do mesta//kade me nikada//nisu blagoslovili“. Usred prisnosti zavičaja treba izmaknuti umirujućem blagoslovu ukorijenjenosti u njemu. Otimanje

otupljujućem blagoslovu poznatog drugdje se pokazuje kao odvajanje tijela i glave. Dok se tijelo „zibje“, glava se od njega odvaja i osluškuje pjesmu jednoga već „pasanega zbora“. Pjesnik ne ostaje drugo do li „ostareli soldat//ki više nima//ni mira ni rata“. Autorica *Cimbuje*, vidi se iz ovih kratkih analiza, razvija mistične, erotične i groteskne teme i motive, aktivirajući sve jezične slojeve čakavštine. Nije riječ tek o dijalektu koji teži postati jezik, već o dijalektalnosti koja se otkriva u svakom jeziku. Dijalektalnost je cimbuja – njihalica – između skrućivanja govora bilo u jezik, bilo u dijalekt.

Imajući to sve u vidu, predlažemo da se knjizi *Cimbuja* autorice Marije Trinajstić dodijeli nagrada Drago Gervais u kategoriji najboljeg objavljenog književnog djela na nekom od idioma čakavskog narječja.

Prosudbeno povjerenstvo jednoglasno se složilo da treba pohvaliti rukopise:

Proza

1. (Šifra: Putnik) *Balkanski seronja*, Selma Parisi (Zagreb)
2. (Šifra: XYZ) *Smrt Jamesa Joycea i druge priče iz XX. stoljeća*, Marijan Grakalić (Sv. Ivan Zelina)
3. (Šifra: Štriga) *Muke majstora Antona s Padove*, Milo Jukić (Kreševo, BiH)
4. (Šifra: Nanočestica) *Izvještaj iz pretoriuma*, Ivan Klarić (Šibenik)
5. (Šifra: Pilar0309) *Duende ili o muškarcu koji razgovara sa psima*, Dora Šustić (Rijeka)
6. (Šifra: 6081964) *Osporavanje kiše*, Tanja Radović (Zagreb)

Poezija

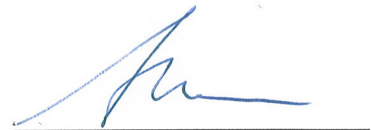
1. (Šifra: Uzurpator plaže) *Visoke vode*, Snježana Vračar Mihelač
2. (Šifra: 32) *Stvari*, Melita Sanković Klimperova (Strilky, Češka)
3. (Šifra: Sinjska rera) *Haiku iz moje kale*, Aljoša Vuković (Šibenik)

Treba istaknuti da u se svakom ciklusu Književna nagrade Drago Gervais među rukopisima redovito javljaju drame. Ti su dramski tekstovi dobro komponirani, s pažljivo vođenim zapletima, dijalozima i odnosima između likova. Neki od njih preopterećeni su simboličkim slojem. S obzirom na kvalitetu tih dramskih tekstova, njihovim bi autorima trebalo sugerirati da svoje radove predlože televizijskim, radijskim i kazališnim kućama.

Kao što se vidi iz pregleda rukopisa koji su ušli u uži izbor, Književna nagrada Drago Gervais opravdava svoj atribut nacionalnog konkursa iz književnog stvaralaštva. U ovom ciklusu trećina je rukopisa iz Rijeke (18), okolice i Istre (Viškovo 2, Rab, Grižane, Novi Vinodolski, Ližnjan i Labin po jedan). Većina rukopisa pristigla je iz Zagreba (18), Dalmacije (Split 7, Šibenik 3, Makarska i Mlini po jedan), Zagorja 4 (Čakovec 2, Sv. Ivan Zelina, Varaždin) i Slavonije 2 (Osijek i Slavonski Brod). Ta je tendencija nadregionalizacije nagrade prisutna već nekoliko ciklusa unatrag. Utemeljitelju Književne nagrade Drago Gervais predlaže se da nastavi, ili prema vlastitoj procjeni, ojača promicanje njezinog nacionalnog karaktera i utjecaja. Upravo je izlazak regije iz njezinih vlastitih okvira najbolji način njezinog predstavljanja.

U Rijeci, 20. rujna 2019. godine

Predsjednik Prosudbenog povjerenstva

izv. prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović